

Co-funded by
the European Union

**ПРЕВЕНЦИЯТА ПРЕДИ РЕПРЕСИЯТА:
КАК СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ
ПОЛИЦИЯТА И ОБЩНОСТТА ПОВИШАВА
ОБЩЕСТВЕНАТА БЕЗОПАСНОСТ И СИГУРНОСТ**

Ружа Карлович

София, 2026

1. Резюме

В настоящата статия се предлага подход към управлението, при който превенцията е интегрирана като измерима основна функция на съвременните полицейски системи и е синхронизирана с правоприлагането, а не се противопоставя на него. При съвременната полицейска дейност се изисква стратегическа интеграция на превенцията и правоприлагането, като те се разглеждат като приоритети, които се допълват, а не се конкурират. Макар правоприлагането да е от съществено значение за справянето с непосредствени заплахи, много от съвременните предизвикателства за сигурността – например радикализацията, насилието и хибридните рискове – се развиват постепенно в резултат на сложна социална и дигитална динамика. Да се разчита предимно на един модел на реакция, който се намесва едва на най-разрушителния етап, означава да се ограничи дългосрочната ефективност и да се увеличат както институционалните, така и социалните разходи. Следователно превенцията трябва да бъде структурно вградена в полицейските системи и да не се разглежда като второстепенна или символична дейност. Когато бъде институционализирана чрез сътрудничество в общността, анализ на основата на разузнавателни сведения и многосекторно сътрудничество, превенцията се превръща в оперативна функция, която засилва ранното идентифициране на рисковете и пропорционалната интервенция.

Важно е да се отбележи, че устойчивостта не изисква нови източници на финансиране; тя изисква изрично интегриране на превантивните цели в съществуващото разпределение на ресурсите, а не винаги повече пари, кадрови модели, оперативно планиране и рамки за оценка на ефективността. Тъй като успехът на превенцията често се отразява в рискове, които не ескалират, той обикновено остава институционално невидим. За да се реши този проблем, системите за оценка трябва да съчетават показатели, основани на дейности –

например координация между различни агенции и усилия за защита – с измерване на резултатите, включително намаляване на повторни инциденти, тенденции за стабилизация, резултати от деескалация и нива на доверие сред общността. Като официално признават предотвратената ескалация за измеримо постижение, полицейските организации могат да оценят превенцията наравно с правоприлагането, без да я свеждат до опростена статистика за резултатите. Непрекъснатото професионално обучение също е от основно значение. Чрез включване в програмите за обучение на компетенции в областта на комуникацията, защитата, ранното идентифициране на рискове и аналитичното мислене ние гарантираме, че превенцията се превръща не само в директива на политиката, но и в дълбоко вкоренена професионална нагласа на всички организационни нива.

Една структурирана последователност от превантивни и право-прилагащи мерки, подкрепена от измерими показатели и съгласувано планиране на ресурсите, предлага практически модел на управление. Този подход повишава обществената безопасност, намалява дългосрочната зависимост от принудителни мерки, укрепва легитимността и увеличава институционалната устойчивост в днешните общества, които са ориентирани към риска.

Стратегическият въпрос вече не е дали превенцията има значение, а дали полицейските системи (хората, които в момента са в позицията да вземат решения за признаване на превенцията като не по-малко важна от класическата полицейска работа) са проектирани така, че да дават приоритет на превенцията, да я измерват и ефективно да разпределят ресурси за нея.

2. Колко е важно превенцията да има предимство пред репресията

2.1. Защо превенцията трябва да предшества репресията?

Силното правоприлагане е важно за осигуряването на обществената безопасност, особено при сериозни заплахи или престъпления. Днес обаче много рискове като например радикализацията и свързаното с нея насилие нарастват бавно. Те се формират от чувство за несправедливост, проблеми с идентичността, социална изолация и излагането на екстремни идеи (Moghaddam, 2005; Borum, 2011). Полицейската дейност, която се задейства едва след извършването на престъпление, често се занимава по-скоро със симптомите, отколкото с първопричините.

Това може да доведе до чувство на несправедливост, да засили разделението в обществото и да отслаби сътрудничеството в общността. Фокусирането върху превенцията не намалява отговорността, нито замества необходимостта от правоприлагане. Вместо това има за цел да се действа по-рано, преди да се извършат престъпления. Това помага да се предотврати ескалацията, като същевременно се поддържа справедливостта и легитимността. Опасенията, че превантивните стратегии отклоняват ресурси от основната полицейска дейност пренебрегват доказателствата, че ранната интервенция може да намали повтарящите се инциденти, да подобри качеството на разузнавателната информация и да намали дългосрочната необходимост от мерки за реагиране.

Подходът към полицейската дейност, при който превенцията е на първо място, не представлява отстъпление от авторитета. Това е стратегическа промяна. Прилагането на закона остава от решаващо значение, но дава по-добри резултати, когато е съчетано с

ранна идентификация на рисковете, подходящи мерки и силни партньорства между полицията и общността. Отстраняването на правонарушителите на по-късни етапи, без да се обърне внимание на по-ранните базови условия, води само до ограничена дългосрочна ефективност. Подходите на реагиране може също да имат нежелани отрицателни последици, включително:

- засилване на усещането за несправедливост;
- засилване на социалната поляризация;
- намаляване на споделянето на информация в рамките на общностите.

Следователно превенцията не бива да се разглежда като „мека“ алтернатива на правоприлагането. Напротив, тя представлява стратегически подход, при който:

- рисковете се идентифицират по-ефективно и на по-ранен етап;
- прилагат се пропорционални реакции;
- легитимността укрепва;
- опростява се текущият процес на правоприлагане, като с времето намалява работното натоварване.

3. Увеличаване на капацитета ни за превенция

3.1 Легитимност и сътрудничество

Изследванията систематично показват, че възприятията за справедливост и легитимност насърчават сътрудничеството в обществото (Sunshine & Tyler, 2003; Tyler, 2006; Cram, 2024). Когато общностите смятат полицията за справедлива по отношение на процедурите, те са по-склонни да споделят за ранни предупредителни признаци и доброволно да се съобразяват с правоприлагането.

По този начин легитимността служи като важен превантивен актив. Изследванията показват, че когато хората вярват, че полицията е справедлива и заслужава доверие, с течение на времето те са по-склонни да сигнализируют за проблеми в кварталите си. Това означава, че начинът, по който гражданите гледат на полицията, може значително да повлияе на готовността им да сътрудничат и да споделят информация с правоприлагащите органи (Kuen, 2024).

2.2 Ориентирана към общността полицейска дейност и интегриране на разузнавателни сведения

Полицейската дейност, ориентирана към общността, подобрява познанията за местните условия и укрепва доверието вътре в общността. Ефективността ѝ обаче зависи повече от институционалната подкрепа, отколкото от неформалната добра воля (Gill et al., 2014). Когато ориентираната към общността полицейска дейност е интегрирана с полицейска дейност, основана на разузнавателни сведения, тогава:

- ангажирането на общността осигурява контекстуална информация;
- аналитичният капацитет подпомага оценката на риска.

Превантивните интервенции стават по-целенасочени и съразмерни (Bullock, 2013; Carter & Fox, 2019). Полицейската дейност, ориентирана към общността, се фокусира върху изграждането на връзки и доверие в кварталите. Изследванията показват, че нейният успех зависи повече от това колко добре е интегрирана в официалните практики, отколкото от добрите намерения на отделните лица (Braga & Weisburd, 2022; Telep & Weisburd, 2019). Когато полицейските стратегии, основани на разузнавателни сведения, се съчетаят с организирано ангажиране на общността, те могат да доведат до подобро събиране на информация и по-задълбочено разбиране на местните проблеми. Тази комбинация подобрява способността за предотвратяване на престъпления (Ratcliffe, 2022).

2.3 Радикализацията като социален процес

Радикализацията не бива прекомерно да се опростява само до нивото на идеология. Тя обхваща:

- фактори, които тласкат към радикализация (като недоволство и маргинализация);
- фактори, които привличат към радикализация (включително желанието за принадлежност към група и статут);
- индивидуални уязвимости (Borum, 2011).

Симулационните модели показват, че ранните интервенции в даден контекст са по-устойчиви от повтарящите се отстранявания на късен етап (Pepys, Bowles, & Bouhana, 2020).

4. Европейският нормативен подход

Европейското управление на сигурността премина от реактивен подход в борбата с тероризма към един по-проактивен модел, съсредоточен върху превенцията. Стратегията на ЕС за борба с тероризма, приета през 2005 г., отбелязва тази промяна с рамката си, основана на четири стълба: превенция, защита, преследване и реагиране. При тази рамка се отчита, че заплахи като насилствения екстремизъм се развиват постепенно, а не възникват внезапно. По-новите рамки, на пример стратегията на ЕС за Съюза на сигурност за периода 2020—2025 г., подчертават важни принципи като ранното идентифициране на рисковете, сътрудничеството между ведомствата, изграждането на устойчивост и предприемането на балансирани действия.

Тези принципи се основават на доказателства, че заплахите за сигурността възникват от сложни социални, психологически и дигитални фактори, преди да доведат до престъпни деяния. В политиките на ЕС се прави ясно разграничение между радикални мнения и действително насилие, което спомага да се защитят правата на хората и предупреждава за прекомерна криминализация — нещо, което би могло да влоши недоволството и да отслаби общественото доверие. Европейският кодекс за полицейска етика от 2001 г. подкрепя този подход, като подчертава необходимостта от пропорционалност и обществена подкрепа за ефективна полицейска дейност.

Легитимността не е просто второстепенен въпрос, а е от съществено значение, защото насърчава сътрудничеството, подобрява комуникацията и укрепва превантивните усилия. В цяла Европа моделите на ориентираната към общността полицейска дейност не се отнасят само до видимост и ангажираност, а са изрично описани като част от стратегиите за предотвратяване на престъпността, при които полицейските служители не спират на ниво реактивно правоприлагане, а работят проактивно за намаляване на престъпността и подобряване на местната безопасност и сигурност (Bayerl

et al. (2017). Центърът за знания на ЕС за предотвратяване на радикализацията насърчава обмена на експертен опит в областта на превенцията между различни сектори на европейско равнище. Тези примери показват една обща тема: структурираната превенция дава най-добри резултати, когато има ясна организация, разпределени роли, подходящо обучение и измерим успех. Основният аргумент тук е, че в съвременната демократична полицейска дейност превенцията трябва да е поставена преди репресията.

Макар правоприлагането да е необходимо за справяне с непосредствени заплахи, прекомерното разчитане на мерки за реагиране може да бъде разрушително и скъпоструващо. Целта на превенцията е да укрепи сигурността не чрез заместване на правоприлагането, а чрез свеждане до минимум на необходимостта от принудителни действия и насърчаване на по-ранни и подходящи реакции. За да се приложи ефективно този подход, при който превенцията е на първо място, трябва да се вземат предвид местните условия.

Начинът, по който тази стратегия се прилага на практика, ще се различава в зависимост от: социалната кохезия и доверието вътре в общността, моделите и тенденциите в престъпността, дигиталната среда на заплахите, съществуващото сътрудничество между ведомствата, правните рамки и рамките за отчетност и т.н.

При прилагането на принципа „превенцията преди репресията“ на местно ниво се изискват някои ключови промени:

- Интегриране в полицейската работа.
- Превенцията трябва да бъде включена в ежедневното планиране, кадровото обезпечаване и оценката в полицейските управления, а не да се разглежда като нещо второстепенно.
- Сътрудничество между институциите.
- Необходимо е полицията да установи връзка с училищата, социалните служби и организациите на гражданското обще-

ство, особено за да подкрепи ранната интервенция и да помогне за реинтеграция на лицата.

► Трябва да се отпуснат полицейски ресурси, които да осигурят време за ранна намеса и решаване на проблемите, като в същото време се запази готовност за необходими действия за правоприлагане.

В обобщение, макар превенцията да е основна цел в областта на сигурността, от съществено значение е нейният подход да бъде адаптиран към местните условия. Основната стратегия остава последователна: насърчаването на ранното откриване, прилагането на подходящи реакции и стимулирането на сътрудничеството могат да доведат до по-ефективни дългосрочни резултати при безопасността, отколкото изчакването проблемите да ескалират преди да се приложи закона.

Така усвояването на концепцията „превенцията преди репресията“ е не само идеал, към който да се стремим, но и практически подход. Когато е адаптирана, за да отразява местните реалности, тя значително подобрява сигурността и подкрепя демократичните ценности.

5. Ускоряване на превенцията: модел на сътрудничество при операциите на ниво полицейско управление

За ефективна превенция се изисква нещо повече от неформална ангажираност на общността или правоприлагане чрез реагиране. Изисква се структуриран модел на ниво полицейско управление, при който ясно се разграничават разузнавателните функции и те са съгласувани с целите на полицейската дейност в общността. Службите, които развиват капацитет за полицейска дейност, насочвана от разузнавателната информация, трябва да създадат официални системи за обмен на информация, аналитични продукти и специализирани канали за комуникация вместо да прибавят разузнавателни задачи към съществуващите структури за полицейска дейност в общността без стратегическа яснота (Fox, 2018). Концептуалното разграничение между полицейска дейност, ориентирана към общността и полицейска дейност, насочвана от разузнавателна информация, повишава ефективността: ориентираната към общността полицейска дейност укрепва легитимността на местно ниво и информационния поток, докато насочваната от разузнавателна информация полицейска дейност структурира и анализира тази информация, за да даде посока на определянето на приоритетите и интервенциите.

За да може превенцията да се приведе в действие, във всяко полицейско управление следва да се внедри „клетка за работа с общността/превенция“, която се състои от ръководител екип и определени за целта служители по превенция с териториална отговорност. Основните функции включват редовен контакт с общността, идентифициране на местните приоритетни рискове, ранно разпознаване на ескалация, насочване към служби за закрила и структурирана междуведомствена координация. Дигиталните превантивни функции трябва да допълват, а не да заменят ангажирането на общността, и да останат ясно отделени от разследването на киберпрестъпления.

Обучението представлява институционалният гръбнак на този модел. Служителите трябва да притежават компетенции в областта на комуникацията, деескалацията, културната осведоменост, процесите на радикализация и механизмите за защита, докато ръководството трябва да е подготвено да управлява случаи, в които участват различни институции, да провежда оценки и да прилага стратегии за дигитална превенция (CEPOL, 2021).

Превенцията също трябва да бъде измерима. Тримесечният мониторинг трябва да проследява дейността на партньорствата, показателите за доверие на общността, тенденциите за повтарящи се инциденти в микролокации, пренасочванията за осигуряване на закрила, резултатите от деескалацията и показателите за дигитално ангажиране (Sherman, 2013; Hinkle et al., 2020). Този модел не премахва правоприлагането, а по-скоро променя подхода ни към него.

Фокусирането върху превенцията преди правоприлагането е по-ефективна стратегия. Това включва интегриране в операциите на полицейските управления на ранна интервенция, цялостен анализ и работа в екип. Когато превенцията е вградена в системата, наблюдава се и се финансира адекватно, с течение на времето тя намалява необходимостта от силови действия. Освен това повишава обществената безопасност и укрепва доверието в демократичните процеси. Превенцията служи едновременно като стратегия и тактика. Акцентирането върху микронивото е от решаващо значение, тъй като радикализацията и престъпността винаги са свързани с конкретен местен контекст.

6. Мониторинг и оценка

За да подобрят усилията си за превенция на престъпността, полицейските служби трябва да въведат структурирана система за мониторинг, която да надхвърля рамките на устните ангажименти. Основаните на факти изследвания в областта на полицейската дейност показват, че систематичните оценки са от решаващо значение за ефективни и устойчиви превантивни стратегии (Sherman, 2013; Hinkle et al., 2020). Измеримата превенция е ключът към постигането на реални резултати.

Тримесечните оценки могат да се фокусират върху ясни показатели, включително качество на партньорствата със заинтересованите страни в общността, проучвания на доверието на общността относно възприятията за справедливост на процедурите (Jackson et al., 2012), тенденции при повтарящи се инциденти в горещи точки на престъпността (Weisburd, 2015), пренасочвания с цел закрила на лица в риск, документираны резултати от деескалация (Engel et al., 2020) и ефективност на стратегиите за дигитална ангажираност (Европейска комисия, 2020). Освен това от съществено значение е непрекъснатото инвестиране в образование и професионално развитие. Текущото обучение на всички нива — от служителите на първа линия до ръководството — ще гарантира общо разбиране за индикаторите за риск, справедливостта на процедурите и стратегиите за ангажиране на общността.

Интегрирането на компетентностите за превенция в набирането на кадри и обучението е от основно значение за насърчаване на култура, ориентирана към превенцията. Чрез включването на показатели за ефективност и изисквания за обучение в рамките на отговорността полицейските служби могат да оценяват резултатите от превенцията наред с показателите за правоприлагане, което води до по-проактивен и ефективен подход към безопасността в общността.

7. Препоръки за политики

Превенцията все повече се признава за стратегически приоритет в рамките на управлението на европейската сигурност и — в по-широк смисъл — в съвременните общества, ориентирани към риска. Не е достатъчно обаче само формално признаване. То трябва да бъде съпътствано от последователно прилагане, институционална интеграция и способност да се покаже измерим ефект.

За да се предотвратяват ефективно престъпността, радикализацията и насилието, полицейските системи се нуждаят от структурирани механизми за наблюдение. Основаните на факти изследвания в областта на полицейската дейност потвърждават, че инструментите за систематична оценка са от основно значение за устойчивата превенция (Sherman, 2013; Hinkle et al., 2020). Редовната оценка — за предпочитане на тримесечие — трябва да включва показатели като: ниво на сътрудничество с партньори от общността; доверие на общността, измерено чрез проучвания за справедливост на процедурите (Jackson et al., 2012); тенденции за повтарящи се инциденти в райони с висока престъпност (Weisburd, 2015); пренасочвания за закрила; резултати от деескалация (Engel et al., 2020); показатели за дигитална ангажираност, съобразени със съвременните стратегии за сигурност (Европейска комисия, 2020). Превенцията трябва да бъде измерима, за да не остане само на ниво реторика.

„Превенцията преди репресията“ не е призив за по-мек подход в полицейската дейност, а за по-разумно поддръждане на мерките. Макар че точното съотношение между превантивните и правоприлагащите мерки може да варира в различните държави членки в зависимост от социалните условия и правния мандат, всички демократични системи за полицейска дейност трябва да гарантират, че превенцията е структурно интегрирана, стратегически измервана и институционално оценявана.

За да се превърне превенцията в основна функция на съвременната полицейска дейност, се препоръчват следните мерки:

- Превенцията да бъде институционализирана в рамките на стратегическото планиране и системите за ефективност, като се гарантира, че тя се признава за съществен и измерим компонент на полицейската дейност.
- Целите на превенцията да бъдат интегрирани в съществуващите модели за разпределение на ресурсите и кадровото обезпечаване, така че превенцията да намира отражение в оперативното планиране, без това винаги да изисква нови потоци на финансиране.
- Да се установят ясно определени роли за превенция на ниво полицейско управление с посочени териториални отговорности и структури за докладване.
- Да има съгласуваност между ориентираната към общността полицейската дейност и насочваната от разузнавателна информация полицейската дейност чрез координация на управлението, като се поддържа концептуална яснота и същевременно се осигурява функционална взаимна допълняемост.
- Междуведомствените механизми за пренасочване и закрила, особено на младежи и уязвими лица, да се направят официални, включително сътрудничество с училища, социални служби, пробационни служби и затворнически власти.
- Да се повиши капацитетът за дигитална превенция, като в онлайн средата се включи мониторинг за ранно предупреждение, като същевременно се запази разграничението с функциите по разследване на киберпрестъпления.
- В обучението и професионалното развитие да се интегрират

компетентности за превенция, включително по комуникация, деескалация, закрила, аналитично мислене и цифрова грамотност.

- Да се гарантира, че превантивната работа е официално призната в рамките на системите за ефективност, включително показатели, които отразяват предотвратената ескалация, тенденциите за стабилизация и резултатите по отношение на доверието в общността.
- В екосистемата на превенцията да се интегрират местата за лишаване от свобода и процесите на реинтеграция, за да се гарантира непрекъснатост между интервенциите за лишаване от свобода и тези в общността.
- Да се ангажира гражданското общество в разработването и оценката на стратегиите за превенция, за да се подобри обективността, легитимността и координацията със споделените потребности на общността.

От стратегическа гледна точка предизвикателството вече не е в това превенцията да бъде обоснована като приоритет — тя вече е призната за такъв. Истинската задача се състои в това да се укрепи капацитета за изпълнение и да се демонстрира оперативната стойност на превенцията чрез структурирани показатели и видими резултати. Само като интегрират превенцията в системите за управление, планиране на ресурсите, професионално обучение и оценяване, полицейските институции могат да преминат от декларативни ангажменти към устойчива практика.

8. Заключение

Не може да се постигне устойчива обществена безопасност само чрез правоприлагане. Обширните проучвания в областта на процесуалното правосъдие, полицейската дейност, насочвана от разузнавателна информация и радикализацията систематично показват, че легитимността, доверието и ранната интервенция са решаващи фактори за дългосрочни резултати в сигурността. Полицейските системи, които се намесват едва след като е преминат прагът на престъплението, действат на най-разрушителния и скъпоструващ етап от развитието на риска. Макар правоприлагането чрез реагиране да остава незаменимо, непропорционалното разчитане на принудителни мерки може неволно да задълбочи недоволството, да отслаби сътрудничеството и да намали потока на информация за ранно предупреждение, което е от съществено значение за превенцията.

Следователно полицейската дейност, водена от превенцията, не бива да се възприема погрешно като нормативна цел или по-мек алтернатива на правоприлагането. Тя представлява стратегическо и основано на факти преосмисляне на съвременната полицейска дейност. Чрез институционализиране на структурирани партньорства между полицията и общността, интегриране на аналитичния капацитет с работата на терен и внедряване на пропорционални механизми за ранна интервенция, полицейските организации могат да повишат оперативната си ефективност, като същевременно затвърдят демократичната си легитимност.

Основният въпрос вече не е дали превенцията е важна, а дали полицейските системи са структурно проектирани така, че да й дават приоритет, да я измерват и да разпределят съответните ресурси. Съгласуването на превенцията с управлението, рамките за ефективност, професионалното обучение и планирането на ресурсите е от съществено значение за преминаване от декларативни ангажменти към оперативна реалност.

Наблягането на превенцията преди репресията не само е в съответствие с управлението на европейската сигурност, но и отразява един финансово отговорен, стратегически обоснован и социално стабилизиращ подход към обществената безопасност в обществата, ориентирани към риска. Бъдещата устойчивост на демократичните институции в областта на сигурността зависи от способността им да действат своевременно, пропорционално и в сътрудничество.

9. Литература

- 1) Bayerl, P. S., Karlović, R., Akhgar, B., & Markarian, G. (Eds.). (2017). Community policing: A European perspective – Strategies, best practices and guidelines. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-53396-4>
- 2) Borum, R. (2011). Radicalisation into violent extremism II: A review of conceptual models and empirical research. *Journal of Strategic Security*, 4(4), 37–62.
- 3) Bullock, K. (2013). Community, intelligence-led policing and crime control. *Policing and Society*, 23(2), 125–144.
- 4) Carter, J. G., & Fox, B. (2019). Community policing and intelligence-led policing: Examining the relationship between two policing models. *Policing: An International Journal*, 42(3), 446–462.
- 5) CEPOL (European Union Agency for Law Enforcement Training). (2021). European Union strategic training needs assessment 2022–2025. Publications Office of the European Union. <https://www.cepola.eu>
- 6) Council of Europe HELP Programme. (2023). Radicalisation prevention course: European standards for justice and related professionals. Council of Europe. <https://rm.coe.int>
- 7) Council of Europe. (2001). European Code of Police Ethics (Rec(2001)10).
- 8) Council of Europe. (2001). European code of police ethics (Recommendation Rec(2001)10). Council of Europe Publishing.
- 9) Cram, F. (2024). Fairness, relationships and perceptions of police legitimacy in the context of integrated offender management. *Policing and Society*, 34(4), 250–267. <https://doi.org/10.1080/10439463.2023.2267733>
- 10) Engel, R. S., McManus, H. D., & Isaza, G. T. (2020). Moving beyond “best practice”: Experiences in police reform and a call for evidence to reduce officer-involved shootings. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 687(1), 146–165. <https://doi.org/10.1177/0002716219889328>

- 11) European Commission. (2020). EU security union strategy 2020–2025. European Commission. <https://eur-lex.europa.eu>
- 12) European Commission. (2023). EU Knowledge Hub on Prevention of Radicalisation. Directorate-General for Migration and Home Affairs. <https://home-affairs.ec.europa.eu>
- 13) Fox, B. H. (2018). Community policing and intelligence-led policing: Distinct philosophies or convergent practices? *Policing: An International Journal*, 41(6), 834–849. <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-07-2018-0105>
- 14) Gill, C., Weisburd, D., Telep, C., Vitter, Z., & Bennett, T. (2014). Community-oriented policing to reduce crime, disorder and fear. *Campbell Systematic Reviews*.
- 15) Hinkle, J. C., Weisburd, D., Telep, C. W., & Petersen, K. (2020). Problem-oriented policing for reducing crime and disorder: An updated systematic review and meta-analysis. *Campbell Systematic Reviews*, 16(3), e1089. <https://doi.org/10.1002/cl2.1089>
- 16) Jackson, J., Bradford, B., Hough, M., Kuha, J., Stares, S., Widdop, S., Fitzgerald, R., Yordanova, M., & Galev, T. (2012). Trust in justice: Topline findings from the European Social Survey. European Commission.
- 17) Kuen, K. (2024). Reassessing the process-based model: Do procedural justice and police legitimacy lead to reporting neighborhood problems to the police over time? *Journal of Criminal Justice*, 95, 102290. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2024.102290>
- 18) Moghaddam, F. M. (2005). The staircase to terrorism. *American Psychologist*, 60(2), 161–169.
- 19) Pepys, R., Bowles, R., & Bouhana, N. (2020). A simulation model of the radicalisation process. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 23(4).
- 20) Ratcliffe, J. H. (2022). *Intelligence-led policing* (2nd ed.). Routledge.
- 21) Sherman, L. W. (2013). The rise of evidence-based policing: Targeting, testing, and tracking. *Crime and Justice*, 42(1), 377–451. <https://doi.org/10.1086/670819>

- 22) Stephens, W., & Sieckelinck, S. (2021). Resiliences to radicalisation. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 66.
- 23) Sunshine, J., & Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice and legitimacy. *Law & Society Review*, 37(3), 513–548.
- 24) Telep, C. W., & Weisburd, D. (2019). Is problem-oriented policing effective? *Criminology & Public Policy*, 18(2), 269–289.
- 25) Tyler, T. R. (2006). Why People Obey the Law.
- 26) Weisburd, D. (2015). The law of crime concentration and the criminology of place. *Criminology*, 53(2), 133–157. <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12070>

Тази аналитична статия е създадена в рамките на проект „Укрепване на капацитет, обмен на опит и изследователска дейност в сферата на сигурността“, с номер BG65ISPR001-3.004-0002, по договор № 812108-68-02.10.2024, финансиран по Програмата на Република България по фонд „Вътрешна сигурност“ за периода 2021 – 2027 г.

Цялата отговорност за съдържанието на материала е на неговия автор и фондация „Европейски институт“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на ЕС и Отговорния управляващ орган.